

Artikel geprint vanaf Jazzenzo.nl

Een Japanse furie tussen muziek van en uit kleine hoeken

CONCERTRECENSIE Tweede en derde avond Stranger Than Paranoia met Leo Janssen/Eef Albers/Peter Tiehuis/Mamour Seck; Misha Mengelberg en Peter Beets; CRAM met gasten; Monica Akihary en Niels Brouwer; Aki Takase en Alexander von Schlippenbach; Fanga. Paradox Tilburg, 27 en 28 december 2008

beeld: Stef Mennens

door: Rinus van der Heijden

Een van de hoogtepunten van het festival tot nu toe was het optreden van CRAM, het kwartet rond gitariste **Corrie van Binsbergen**. Zij had als gasten de Marokkaanse zangeres Touria Hadraoui, cymbalospeler Vesile Nedea en Hammondorganist Carlo de Wijs meegebracht. Het werd een **gedenkwaardig optreden**, waarin muziek van zuidelijke, oostelijke en westelijke windstreken als vanzelf mengde. In 'Next Day' verzonken de gitaar van Corrie van Binsbergen en de sopraansax van **Rutger van Otterloo** in elkaar en toen nadien Carlo de Wijs erbij kwam kon je beluisteren hoe dat ook gold voor gitaar en Hammondorgel.

Eef Albers in actie tijdens 'Echoes Of The Mind'. Misha Mengelberg tijdens een pianoduo met Peter Beets. Corrie van Binsbergen zorgde voor een van de hoogtepunten.

Carlo de Wijs is er tijdens zijn lange carrière in geslaagd het Hammondorgel van alle clichés te ontdoen. Hij kan er zoals iedere Hammondorganist mee pompen om de muziek op te krikken. Maar De Wijs liet **onvermoede mogelijkheden** horen tijdens de begeleiding van Touria Hadraoui door fijnzinnige matjes onder haar traditionele zang uit te spreiden. Bovendien zag hij kans om met het logge, op **dansvoeten** afgestelde orgel, met de andere instrumenten een hoge mate van intimiteit te bereiken.

Corrie van Binsbergen intussen stuwde met **groovy snarenspul** de muziek altijd maar op. Als zij daarbij assistentie kreeg van de bariton- en sopraansax van Van Otterloo dreef zij de muziek kwiek andere richtingen in. De assistentie van de ontketende slagwerker **Arend Niks** en het ritmedier Mick Paauwe op contrabas waren daarbij essentieel. Touria Hadraoui was slechts te beluisteren in drie stukken. **Jammer**, dat vond ook leidster Van Binsbergen. "Maar we hadden maar een uur", zo verklaarde zij deze keuze.

Leo Janssen, die in het Metropole Orkest de sopraan- en tenorsaxofoon bespeelt, had van festivalorganisator Paul van Kemenade een carte-blanche geaccepteerd. Bijgestaan door de Senegalese percussionist **Mamour Seck** en de gitaristen Peter Tiehuis en Eef Albers mondde dit uit in 'Echoes Of The Mind', een concert vol sferische klanklandschappen, zoals het Duitse **cd-label ECM** die al tientallen jaren registreert.

De krachten waren mooi verdeeld. De ene keer voerde de saxofonist de troepen aan, om daarna de leiding te laten aan de **twee gitaristen**. Tiehuis – die zijn gitaar was vergeten en nu speelde op een geleend exemplaar van het Tilburgse talent Jasper Stadhouders – en Albers staken elkaar nergens naar de kroon. Ze vulden elkaar aan, lieten **solo's aan elkaar** over en toonden vooral hoezeer hun stijlen uiteenliepen. Tiehuis speelde voornamelijk staccato, Albers is een uitgesproken akkoordenpakker. Maar daar kwam hij op terug toen hij aan het einde van het concert een **duivelse, razendsnelle solo** opvoerde. Hardrock, jazz en vooral invoelingsvermogen en een overlopende ervaring smolten fabelachtig ineen.

Touria Hadraoui trad op met CRAM. Monica Akihary en Niels Brouwer. Alexander von Schlippenbach.

Maar liefst twee pianoduo's traden er aan tijdens Stranger Than Paranoia 2008. Dat van **Aki Takase** en Alexander von Schlippenbach stal de show. Beiden voerden vérgaande piano-acrobatiek op een gespannen koord op, dat door zelfverzekerdheid strak gespannen bleef. Aan melodische of harmonische schoonheid hadden beiden **lak**. Ze vormden echter wel het toonbeeld van het artistieke binnenste van twee uit - door anderen vastgestelde - redelijkheid tredende musici. Aki Takase is als een **Japanse furie**, in volslagen razernij ontstoken. En Alexander von Schlippenbach de psychiater die achter een onwillige patiënt aan holt. In die hoedanigheid verrichtten ze zware **'herstelwerkzaamheden** aan de piano's. Om door te denderen naar een ongelooflijk slot, waarin Aki Takase uit haar geprepareerde piano een in volle werking zijnde fabriek van **pannendeksels** toverde. Adembenemend mooi!

Het andere pianoduo werd gevormd door oude rot **Misha Mengelberg** en (betrekkelijk) jong broekje **Peter Beets**. De laatste wist na afloop van het concert te melden dat "dit op een optreden met Elvin Jones na, het meest extreme was dat ik ooit meemaakte." Toch was dit tijdens het duel – of **duet**, dat mag ook – nauwelijks te merken. De doorgaans volstrekt onberekenbare Mengelberg toonde zich al voor het concert in een **milde bui** tijdens een geanimeerd gesprek met enkele toehoorders op de eerste rij. Bij het concerneren was het niet anders. Jazeker, hij gooide diverse malen de knuppel in het hoenderhok door los te barsten in een regen van **ongeregelde noten**. Peter Beets liet er zich niet door van de wijs brengen. Hij haalde een papiertje tevoorschijn en keek zijn opponent aan met een blik als "hadden we dit **afgesproken?**"

In klassiekers als 'Monk's Mood', 'The Man I Love' en 'A Night In Tunisia' liet Misha Mengelberg - gekleed in een luchtig zomerjackje - zich door de thema's **in bedwang** houden en leverde hij aanvullend en opbouwend weerwoord aan de keurig in het pak gestoken Peter Beets. Die ging vakbekwaam en breed lachend op de **plaagstootjes** van Mengelberg in. Na een half uur stond Mengelberg op en mompelde naar Beets en het publiek: "Het is wel mooi geweest eigenlijk." Om er aan toe te voegen: "Je moet ze altijd **minder geven**." Daar kwam hij op terug door met Beets een welluidende dubbele blues te spelen.

Aki Takase ontpopte zich als een Japanse furie. Zanger Yves 'Khorbo' Khoury van Fanga. Fanga tekende voor dansbare muziek.

Stranger Than Paranoia is Stranger Than Paranoia niet, als tegen die krachtige pianoduo's geen **scherpe contrasten** staan. Zo'n tegenstelling vormde het duo Monica Akihary en Niels Brouwer. De zangeres en gitarist brachten muziek van en uit kleine hoeken: uiterst kwetsbaar en intiem, in volstrekte integriteit op **blote voeten** de zaal ingedragen. De Molukse zong in haar moedertaal en zag kans door haar overgave betekenis te geven aan onverstaanbare woorden. Niels Brouwer ondersteunde haar daarbij optimaal en **onorthodox**. Hij tokkelde niet alleen op de gitaarsnaren, maar klopte, sloeg en streek de klankkast van zijn instrument als hem dat zo uitkwam. Het leverde precieuze spelmomenten op.

Fanga, een achtkoppig gezelschap uit **Frankrijk**, was er vooral voor de gezelligheid. Zanger Yves 'Korbo' Khoury declameerde wel over gelijkheid en broederschap, zijn wijze woorden werden snel ondergeschikt gemaakt aan zijn aan **Afrobeat** ontleende muziek. Dat betekende in elk opzicht: dansen. En dat gebeurde dan ook volop in Paradox, waar de stoelen aan de kant vlogen en zelfs **stramme leden** zich moeizaam losschudden middenin de tent.

Festival Stranger Than Paranoia wordt vanavond en morgen nog voortgezet met optredens van onder andere zangeres Greetje Kauffeld en saxofonist Courtney Pine.

- [Stranger Than Paranoia](#)